

Sveriges Ornitologiska Förening

BirdLife Sverige

Partner i BirdLife International

Slite Vind AB
Att: Tommy Norgren

2014-02-14

Synpunkter angående förnyad ansökan om tillstånd att anlägga en vindkraftpark på Holmöarna

Sveriges Ornitologiska Förening (SOF) – BirdLife Sverige – har tagit del av de nya handlingar som Slite Vind AB (bolaget) publicerat i rubricerat mål och redovisar här nedan synpunkter kring detta.

KORT BAKGRUND

För att eventuella miljövinster från vindkraftsframställd energi ska kunna ge positiva avtryck måste utbyggnaden genomföras där miljökonsekvenserna är små. SOF anser att vindkraft inte får medföra förstörelse av värdefull natur och hot mot enskilda arter. Skyddade naturområden, liksom oskyddad natur med höga naturvärden, ska undantas från exploatering. Bevarande av biologisk mångfald och fungerande ekosystem är en lika viktig del i klimatarbetet som satsning på förnyelsebara och fossilfria energikällor.

Vindkraftverk i drift innebär alltid en viss grad av störning och risk för fågelkollisioner. Den forskning som genomförts kring vindkraftparker pekar tämligen entydigt på att lokalisering av vindkraftverken är den viktigaste faktorn för vilken miljöpåverkan som uppstår. Fortfarande finns emellertid brister i kunskaperna om vindkraftens konsekvenser för fåglar, bl.a. vad gäller utbyggnad i skogsmiljö. Detta gör det svårt att fatta väl avvägda beslut och därför behövs mer forskning inom området. Kunskapsbrist får aldrig tolkas som avsaknad av naturvärden eller avsaknad av konsekvenser för desamma. I osäkra fall ska försiktighetsprincipen få råda.

Enligt internationella avtal och konventioner har Sverige beslutat att skydda hotade arter. De mest skyddsvärda fågelarterna är upptagna i bilaga 1 i EUs fågeldirektiv (79/409/EEG) och på svenska rödlistan. Levnadsbetingelserna för dessa arter får inte försämrats och fåglarna får inte utsättas för betydande störning. För vissa särskilt känsliga arter ska skyddszoner upprättas runt boplatser och habitat där arterna regelbundet förekommer. Vid bedömning av vindkraftens påverkan ska tillhörande infrastruktur såsom kablar, transformatorer och vägar samt underhåll och andra aktiviteter vägas in. Luftledningarna bör undvikas för att minska kollisionrisken och vägarbeten får inte påverka områdets hydrologi på ett negativt sätt.

SYNPUNKTER

Av information på Slite Vind ABs hemsida framkommer att 6 verk tagits bort från föregående förslag och kvarvarande 23 verk höjs med 17 meter. Ny information kring fågelfaunan utgörs av dagboksnoteringar under 2012. ***SOF ser det som mycket problematiskt att anteckningar som innehåller information om häckplatser för skyddade fågelarter publicerats offentligt!*** Analys om hur förändringarna eventuellt skulle kunna ge annan påverkan på fågellivet jämfört med tidigare förslag saknas. SOF framför vidare här nedan de synpunkter som redan tidigare delgivits Slite Vind AB, för att dessa ska komma med i den offentliga processen.

I fågelrapporten från 2011 behandlas påverkan på habitat generellt knapphändig. Är det verkligen så att vindkraftverkens uppförande inte bedöms påverka häckfågelfaunan nämnvärt? Det är i alla fall det intryck som ges i rapporten.

Några arter och omständigheter har studerats mer ingående. Men även för dessa är det insamlade materialet trots allt bara en ögonblicksbild av verkligheten. Mot denna bakgrund är många slutsatser påfallande kategoriska och utan säkra underlag. Ett exempel är: *"Av rastande, nattflyttande småfåglar sågs inga större mängder från de olika observationsplatserna, inte heller på Holmögadd som bevakades i slutet av september. Därmed torde dessa flyttande småfåglar knappast komma att påverkas i någon större grad av en vindpark utanför de skyddade områdena."* Med tanke på hur mycket antalen sträckande och rastande tättingar varierar mellan exempelvis säsonger och väderomständigheter, kan påståendet omöjligen anföras som vederhäftigt belagt. Det är allmänt känt att det ibland förekommer massuppträdanden av tättingar längs hela svenska Östersjökusten. Att skräntärnan inte flyger 65 meter över land, och därmed inte påverkas av den planerade vindparken, är ytterligare ett exempel på alltför kategoriska uttalanden.

Resonemanget om att 1 km räcker som skyddszon till havsörnsbon är inte acceptabelt. Att göra detta grundat på de undersökningar som gjorts är våghalsigt och oförenligt med försiktighetsprincipen. Mark- och miljööverdomstolen har slagit fast att vindkraftverk inte får byggas närmare än 2 km från bon av kungsörn och samma avstånd tillämpas generellt för havsörn. SOF anser dock att skyddszonen normalt inte ska understiga 3 km. I en studie där häckande kungsörnar märkts med satellitsändare tillbringade fåglarna 50 % av tiden inom en radie av 2,5 km från boplatsen och övrigt tid huvudsakligen inom de 6 km från boplatsen som utgjorde reviret. På detta sätt anges skyddszonen till 2,5 – 6 km. Notera att skyddszonerna därmed handlar om sannolikhetsberäkningar på hur mycket örnarna rör sig inom ett visst område och att övrig yta således inte heller är riskfri.

SOF konstaterar att enligt tidigare planerade verksplacering låg ett havsörnsbo inom 1 km avstånd från inte mindre än 7 vindkraftverk (det närmsta <400 m), och ett annat hade 3 vindkraftverk inom 500–800 m! Vidare måste havsörnsrevir där häckning ej konstaterats under bolagets inventeringar 2010–2011 visas samma hänsyn som övriga. Åtminstone ett av dessa par har bevisligen skridit till häckning båda dessa år. Ett flertal par kommer alltså att utsättas för betydande risker av en eventuell vindkraftpark.

Rapporten förespråkar 250 m skyddszon runt bon av ett flertal skyddsvärda arter, t.ex. fiskgjuse. Detta strider definitivt mot försiktighetsprincipen och vetenskapligt hållbara belägg saknas för de föreslagna skyddszonerna. Såväl syntesrapporten från projekt Vindval (Rapport 6467, Naturvårdsverket 2011) samt SOF rekommenderar skyddszoner om 1 km för fiskgjuse.

Att smålommar är störningskänsliga har visats i åtskilliga studier (se t.ex. Eriksson 2010). Författaren av bolagets fågelrapport skriver ändå att *"...flera par smålommar häckar nära trafikerade vägar på Holmöarna redan idag, vilket skulle tyda på att arten inte räds mänsklig aktivitet nämnvärt"*. Vidare påstås vindkraftsanläggningen kunna vara positiv för smålom, genom att "locka" dem in i reservatet... Att antalet smålomspår skulle minska till följd av vindkraftsparken anser författaren orimligt. En mer försiktig analys är att den påverkan som uppkommer definitivt kan ha en sådan effekt. Även här bör försiktighetsprincipen gälla. Skyddszonen för smålom anges i rapporten till 250 m baserat på flygriktningar till och från botjärnen, och är således inte relaterad till artens störningskänslighet. Huvudflygriktningar redovisas, men sannolikt förekommer andra flygvägar frekvent, vilket därmed riskerar att mångdubbla den beräknade mortaliteten. SOF anser att skyddszoner på 1 000 m bör upprättas runt sjöar och tjärnar där lommar regelbundet häckar.

Storlom, sångsvan och trana finns med i fågeldirektivets bilaga 1. De bör därmed visas vederbörlig hänsyn, och bidrar allmänt till det faktum att området är alltför fågelrikt för att exploateras. Detsamma gäller orre.

Några korta kommentarer om specifika påståenden:

- Enligt författaren skulle orren kunna gynnas av nya vägar. Detta känns synnerligen överoptimistiskt.
- Bevarandemål samt författarens prognoser för framtida utveckling (tabell 4) bör betraktas som gissningar, då säkra underlag saknas.
- Antagandet att Länsstyrelsens uppgift om 15 par smålom gäller hela ögruppen måste verifieras.

Slutligen kan nämnas att sannolikhetsberäkningarna att en tranflock (för övrigt intressant formulering; det kan ju innebära 100-tals individer...) skulle riskera att kollidera vart 9:e – 12:e år, eller en fjällvråk vart 3:e – 4:e år, till största delen är hypotetiska. Därmed har de tämligen låg trovärdighet.

SAMMANFATTANDE BEDÖMNING

SOF har redan tidigare framfört att Holmöarna är ett fågelområde med höga skyddsvärden, bl.a. grundat på förekomst av ett betydande antal arter upptagna på den svenska rödlistan och i fågeldirektivets bilaga 1, samt stor genomströmning av flyttfåglar. Dessa värden är av sådan dignitet att exploatering inte bör tillåtas på den föreslagna platsen. SOF önskar istället se att Slitevind AB vidareutvecklar förslag om alternativ lokalisering. SOF, i samarbete med Västerbottens Ornitologiska Förening (VOF), vill gärna bistå med kunskap och rekommendationer om var en etablering av vindkraft lämpligen kan lokaliseras.

A handwritten signature in blue ink that reads 'Daniel Bengtsson'. The signature is fluid and cursive, with a long horizontal stroke at the end.

Daniel Bengtsson
Vindkraftshandläggare
Sveriges Ornitologiska Förening
Tel. 070-515 45 33
E-post: danielkbengtsson@telia.com